

štitu svého díla — pro nás bude ono jen památníkem, jenž zajímat bude leda jeho děti a vnuky. A teprve tehdy, prodlouží-li svou smrtelnou duši o nesmrtelnost a symbolickou mohutnost plemene, doby a vlny generací, nechá-li klesnout v zapomenutí své rodné jméno a vyzdvihne k velikosti forem a dramatického tlaku duši světa, bude čten, viděn a poslouchán tisíci.

Sníl jsem vždy o tom, že umění v dnešních svých podobách zahyne, jakmile lidstvo vybojuje svůj boj o primitivní potřeby těla a ve svém celku se vzepne k dobývání statků duchových. Proč je dnes potřebí uměleckých jednotlivců do dálky slyšitelných? Není to jen náhražka osudu za to, že v době shonu za hmotou nemůže už lid sám vytvářet si svůj umělecký život, jako ho tvořily prosté rasy anonymních pěvců a výtvarníků? A nebudou zase odhozeni jako nepotřebný nástroj, až bude odčiněn Dehmelův povzdech „jen čas“ a harmonický kolektiv, zbaven třídní poroby, běsného chvatu za hmotou, zamyslí se nad vyšším smyslem života a znovu nalezne ve svém nitru rozkoš z tvorby vlastní, jež zmírní jeho hlad po tvorbě cizí, na níž byl nucen cizopasit a jež nikdy, třeba rafinovaná, nedovedla dát jeho srdci to nejvlastnější, co cítí a co tvořil by sám?

Umělci nebude třeba už slávy ni zdání velikosti. Bude spoludělníkem a spolutvůrcem, tvořícím ne na svém vzestupu nad anonymní masy, nýbrž na družném okrášlení života. Nezůstane po něm dílo jeho, nýbrž dílo generace.

(Kmen IV, 31, 14. října 1920)

Byli bychom příliš skromni, kdybychom — bez dalších úmyslů — nechtěli prostě konstatovat, že zpočátku Červnu, a když předal beletrii Kmeni, pak hlavně Kmeni podařilo se soustředit k sobě pozornost veškeré literární mládeže, která znamená dnes nějakou větší nebo menší naději naší literatury. Můžeme směle říci, že každý z významnějších mladých básníků moderních, nenarodil-li se v našich sloupcích, přišel si k nám pro křest, a vytrvalost, s kterou tak mnozí ustavičně odmítaní u nás klepali, svědčí jistě o tom, že jsme měli pověst stejně vyběravých jako ochotných.

Není v tom záhady ani zázračné ruky. Je to prostý důsledek redakční praxe, která se nesnažila mísit stařecké s rodícím se, ani nečinila kompromisů s čtenářským davem. Snažili jsme se také jít jen jedním směrem, směrem dnešní moderny, a nebáli jsme se experimentujících. Zůstal-li někdo postupem doby stranou, stalo se to z politických důvodů, nikoli z důvodů literárních. Půltřetího roku žili jsme tak ruku v ruce s novou rodící se modernou literární, a v této době naplnil se, aspoň do jisté míry, náš literární sen z 1914, tak brutálně válkou přerušovaný. Naše nová literatura je přibližně na těch cestách, na kterých chtěli jsme ji mít v 1914. Není to naše zásluha, ale je v tom kus naší práce.

Tím ovšem neříkáme, že jsme se vším náramně spokojeni, že nevidíme slabostí nové moderny, že je skutečně tak zdravá,

svá, energická, jak jsme o ní snili. Ale téměř všechno, co dobrého se v naší beletrii děje, děje se na této straně, a nikoli na opuštěných a nepřátelských (literárně) březích.

Tvárné snahy nové moderny jsou známy, vybojovány, uznány; mládež jde za nimi. To neznamená však konec úsilí, konec průbojů. Nějakého terénu bylo dobyto. Teď běží o to, aby byl úplně probádán a zkultivován. Aby se proniklo do hloubky, aby se stavělo do výšky. Tu více než naše, číkoli kritika bude rozhodovat především kvalita mladé generace. Jsou tu mladí lidé od 18 do 28, v jádru je bezpochyby v nich již to, co z nich bude.

Nicméně kritická pozornost, kterou jim věnujeme, i když nepřidá jim talentu, nezmění struktury jejich organismu aniž jejich osudu, může přece tu a tam zasáhnout do jejich vývoje radou, vůlí, příkladem.

Tu — pojďme tedy již s barvou ven — chceme v dalších číslech *Kmene* pokusit se o jistou změnu svého stanoviska k mladé beletrii. Je nám usnadněna tím, že literární mládež má dnes v Orfeu nejvlastnější svůj orgán, kde může pěstovat do všech důsledků artistní stránku nového umění. Nám však se zdá, že dnes už běží o něco jiného.

Dnešní doba sociální revoluce — u nás dosud velmi latentní — je jistě vhodná k tomu, aby i naše nejmladší moderna pokusila se rozbít začarovaný kruh, v němž vězí literární umění, jsouc nejčastěji jen hrou, byť krásnou a vážnou hrou odbornou, pro útěchu nevelkého hloučku literárních interesentů, a snažila se naplnit svá díla jasností a výživnými látkami, uchopitelnými širším lidem uvědomělých dělníků, zemědělců a vojáků, a jim užitečnými. Tvárné zásady nové moderny jsou plny cenných předpokladů pro toto osvobozovací dílo.

Je to zcela v pořádku, že dnešní mladí básníci jsou veselí, vtipní, odvážní. Je to přirozené, že opěvají vedle svých milenek slunné dny, hlomozné ulice, věci prosté a technické, a že experimentují s jazyka darem, rozmnožujíce jeho možnosti až do krajnosti a třeba nemožnosti. Vždyť jsme je chtěli mít zde, vždyť jsme rádi, že odhodili světobol, morbidní symbolis-

mus, pozlátkové estétství a že, když už se opičí, aspoň to nezavání pačulím nebo levandulí dědečků. Ale teď bychom rádi, aby se rozpomněli na problém své doby, aby zanechali pouhých her a přiblížili se k budoucím zástupům. Vždyť jde i o jejich budoucnost: jistě nechtějí být zapomenuti jednou s posledními hloupostmi, které provádělo měšťáctvo.

Tedy k věci: Počneme s básněmi, kterých je nadbytek. Z předchozích výkladů je zjevno, čeho chceme dosíci, když oznamujeme, že příštím číslem *Kmene* počínajíc *přestáváme mladým poetům tisknout básně, pokud 1. nebudou tvárně jasny a srozumitelný každému průměrnému čtenáři a 2. vědomě a přímo svým obsahem nepřihlásí se ideově k socialistickému světu a k sociální revoluci.*

Činíme pokus a víme, že je odvážný a že máme při něm jistou odpovědnost. Ale pokus musí být učiněn, a především my jsme povinni jej učinit, protože naše nechuť k tendenčnímu rýmování je známa a rovněž naše programová záliba v tvárném experimentu a stanovisko moderní.

Víme také, co bude následovat: budeme zaplaveni rýmováčkami, oslepeni máváním rudými prapory a rudými máky, básně stanou se v *Kmeni* bezpochyby řídkým hostem. Nevadí. Jiná literatura je nahradí, když pokus úplně selže.

Chceme ostatně pomalu sjednotit ideově celý obsah *Kmene*; s básněmi, o které je nejmenší nouze, činíme tedy i v tomto směru počátek.

Připomínajíc ještě jednou, že jde o *pokus*, který považujeme za nutný, který však v naší době může ještě selhat, prosíme mladé básníky, aby náš úmysl blahovolně si zapamatovali, aby nám předem prominuli omyly, jichž se bezpochyby nevyvarujeme provádějíc svůj pokus, ale aby s námi také věřili v možnost moderního umění sociálního, promlouvajícího povzbudivě nikoli jen k jednotlivcům a kavárnám, nýbrž především k pracujícímu lidu.

(*Kmen* IV, str. 370–371, 14. 10. 1920)